

Nr 8

Utrikesutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av den europeiska bosättningskonventionen jämte motion.

Propositionen

Kungl. Maj:t har i propositionen 1971: 26 under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden för den 5 februari 1971 föreslagit riksdagen att godkänna den europeiska bosättningskonventionen med det till konventionen hörande protokollet med de förbehåll mot art. 3, 11, 12 mom. 1 a och b samt 23 som angetts i propositionen.

Den s. k. bosättningskonventionen avslutades inom Europarådet den 30 december 1955. Vid konventionen finns fogat protokoll, som innehåller vissa utfyllande bestämmelser, huvudsakligen till ledning av tolkningen och tillämpningen av konventionen. Konventionen trädde i kraft den 23 februari 1965 sedan fem stater deponerat sina ratifikationsinstrument. Konventionen undertecknades av Sverige i samband med att den avslutades.

Bosättningskonventionen innehåller bestämmelser om den rättsliga ställning som en konventionsstat inom sitt område är skyldig tillerkänna medborgare i annan konventionsstat. Grundtanken är att medborgare i konventionsstat skall i annan sådan stat vara i rättsligt hänseende jämställd med landets egna medborgare. Emellertid innehåller konventionens artiklar åtskilliga inskränkningar. I fråga om de viktiga bestämmelser om rätten att inneha, förvärva och utnyttja egendom samt att utöva förvärvsverksamhet har dessutom i konventionen införts regler om s. k. »stand-still». Dessa innebär att en stat är berättigad att behålla de restriktioner som gäller vid tiden för konventionens ikraftträdande för den staten. Konventionsstaterna skall sträva efter att nedbringa dessa restriktioner, och de är förhindrade att införa nya restriktioner om inte vissa, särskilt angivna, omständigheter föreligger. I samband med undertecknande eller ratifikation kan en stat göra förbehåll mot sådan bestämmelse i konventionen som inte överensstämmer med dess lagstiftning.

Föredragande departementschefen har framhållit att den europeiska bosättningskonventionen tillkom i syfte att förverkliga önskemål som kommit till uttryck vid utarbetandet av Europarådets stadga och inom organisationens rådgivande församling. En ledande tanke var att rådets tillkomst borde manifesteras sig i det praktiska livet genom att man i varje särskild medlemsstat i så stor utsträckning som möjligt skapade

rättslig jämställdhet mellan statens egna medborgare och medborgare i övriga till Europarådet anslutna stater.

De önskemål som man ville tillgodose genom konventionen har emellertid endast delvis kunnat förverkligas. Det visade sig nämligen under arbetet på konventionen att medlemsstaterna inte var beredda att göra så omfattande medgivanden som skulle krävas för att skapa en verklig jämställdhet mellan medlemsstaternas medborgare. Trots detta bör konventionen ses som ett betydelsefullt steg i riktning mot en liberalisering av de rättsregler som gäller i fråga om utlänningars juridiska ställning inom konventionsområdet.

Tiden efter 1955 har för Sveriges del kännetecknats av ett intensivt reformarbete som omfattat även utlänningslagstiftningen och den näringsrättsliga lagstiftningen. Under detta arbete har hänsyn tagits såväl till bosättningskonventionen som till utvecklingen i övrigt i det internationella samarbetet på etableringsområdet. Detta har skett särskilt vid utformningen av lagen om rätt för utlänning och utländskt företag att idka näring här i riket, vilken den 1 januari 1969 ersatte 1864 års näringsfrihetsförordning och 1955 års filiallag. Åtskilliga andra förändringar i liberaliserande riktning har ägt rum på förevarande område, bl. a. i nordiskt samarbete och inom ramen för EFTA. I propositionen framhålles att det mot denna bakgrund är naturligt att bosättningskonventionen nu ratificeras av Sverige. En granskning av konventionens bestämmelser ger vid handen att dessa med få undantag är förenliga med svensk lagstiftning. Där så inte är fallet, finns enligt konventionen möjlighet att i samband med ratifikationen göra förbehåll. Sålunda bör förbehåll göras mot bestämmelserna i art. 3, som avser utvisning, art. 11, som avser nya inskränkningar i tidsbegränsade tillstånd att utöva förvärvsverksamhet, art. 12, mom. 1 a och b, som avser rätten att efter viss tids utövande av förvärvsverksamhet eller viss tids vistelse i konventionsstat utöva förvärvsverksamhet där, samt art. 23, som avser expropriation eller nationalisering.

Motionen

I motionen 1971: 1234 av herr Hermansson i Stockholm m. fl. (vpk) föreslås att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 26 år 1971 angående godkännande av den europeiska bosättningskonventionen måtte besluta att avslå förslaget i proposition nr 26 år 1971 om ratifikation.

Motionärerna hävdar att det finns ett samband mellan propositionens förslag om godkännande av bosättningskonventionen och de pågående förhandlingarna mellan den svenska regeringen och EEC. Motionärerna förklarar att de är anhängare av vidgade rättigheter för alla till Sverige invandrande arbetande, såväl civilrättsligt som politiskt, men att de är motståndare till alla åtgärder som generellt syftar till att ge utländskt

kapital ökat spelrum när det gäller etablering eller förvärv av egendom i Sverige.

Utskottet

Kungl. Maj:ts förslag har inte föranlett någon utskottets erinran.

Beträffande de synpunkter som framförts i motionen 1234 vill utskottet anföra följande.

Sverige har från början varit positivt inställt till bosättningskonventionen och har aktivt medverkat vid dess utarbetande. Framläggandet av bosättningskonventionen har inte något samband med pågående förhandlingar mellan Sverige och EEC. Enligt vad utskottet erfarit har förslag om godkännande av konventionen inte ansetts böra läggas fram förrän det näringsrättsliga lagstiftningsarbete som ledde till antagandet av lagen (1968: 555) om rätt för utlänning och utländskt företag att idka näring här i riket hade avslutats.

Konventionen förutsätter att fördragsslutande stater strävar efter att avveckla gällande restriktioner i fråga om rätt att förvärva, inneha och utnyttja egendom samt att utöva förvärvsverksamhet. Dessa bestämmelser i konventionen är att uppfatta som rekommendationer och ålägger inte en fördragsslutande stat någon skyldighet att avveckla gällande restriktioner. Konventionen ger också möjlighet att införa nya restriktioner om ett starkt behov därav skulle uppkomma.

Konventionen berör inte utländska bolags etablering i Sverige utan den reglerar endast fysiska personers etablering.

Utskottet konstaterar att konventionen synes bereda de fördragsslutande staterna erforderlig rörelsefrihet när det gäller att fullfölja en självständig och ändamålsenlig etablerings- och arbetsmarknadspolitik. De inskränkningar i fråga om utlänningars rätt att förvärva, inneha eller nyttja egendom som för närvarande finns i svensk rätt kan behållas även efter ett svenskt tillträde till konventionen enligt propositionen 26. Av de skäl som nu anförts avstyrkes motionen 1234.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till propositionen 1971: 26 och med avslag på motionen 1971: 1234 godkänner den europeiska bosättningskonventionen med det till konventionen hörande protokollet med de förbehåll mot art. 3, 11, 12 mom. 1 a och b samt 23 av konventionen som angetts i propositionen.

Stockholm den 20 april 1971

På utrikesutskottets vägnar

OLLE DAHLÉN

Närvarande: herrar Dahlén (fp), Lange (s)*, fru Lewén-Eliasson (s), herrar Möller i Gävle (s), Bengtson i Jönköping (c)*, Johansson i Jönköping (s)*, Palm (s)*, Turesson (m), Göransson (s), Hellström (s), Virgin (m)*, Wirmark (fp) och Korpås (c).

* Ej närvarande vid justeringen.

